

МАГИЧЕСКИ РИТУАЛНИ ПРАКТИКИ ЗА ПРОБУЖДАНЕ НА ЖЕНСКАТА СИЛА (СЪВРЕМЕННИ ИНТЕРПРЕТАЦИИ)

Райна Джурова-Рождественска

Институт за етнология и фолклористика с

Етнографски музей към БАН (България)

MAGICAL RITUAL PRACTICES FOR AWAKENING OF THE
FEMALE FORCE (CONTEMPORARY INTERPRETATIONS)

Rayna Dzhurova-Rozhdestvenska

Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic

Museum at the BAS (Bulgaria)

ORCID ID: 0009-0008-1936-832X

E-mail: rayna.dzhurova@iefem.bas.bg

Abstract: In the 21st century magical ritual practices aimed at awakening the female power gained popularity and gradually became a modern model of ritual. An example of such a ritual is "Mandala Dance". The stated goal of this contemporary female ritual practice is to symbolize the fusion and interaction of the individual with nature as well as the transformation of the female energy. "Mandala Dance" is directly linked to the Lunar phases and is subordinate to the emotional and practical realization of the ideas of the supernatural. The essence of this ancient Indian ritual is that it represents one of the most characteristic female practices as a process of transformation and balancing. Ritual actions are directed to returning the woman to her energy center through dance and by treating the body and the soul as well. The purpose of this text is to present and analyze this contemporary manifestation of the magical.

Keywords: Mandala dance, circle, sacred space, female power, setting, prayers, magic words, incantations, calling

Резюме: През XXI в. добиват популярност и постепенно се утвърждават като съвременен модел на обредност определени магически ритуални практики, насочени към пробуждане на женската сила. Пример за такъв ритуал е „Мандала танцът“. Заявената цел на тази съвременна женска обредна практика е да се символизира сливането и взаимодействието на индивида с природата, както и трансформирането на женската енергия. „Мандала танцът“ е пряко обвързан с лунните фази и е подчинен на емоционалната и практическата реализация на идеите за свръхестественото. Същността на този древен индийски ритуал представя една от най-характерните женски практики като процес на трансформиране и балансиране. Обредните действия са насочени към връщане на жената в нейния енергиен център чрез танца и чрез лечение на тялото и душата. Цел на настоящия текст е да представи и анализира тази съвременна проява на магичното.

Ключови думи: Мандала танц, кръгът, свещено пространство, женска сила, настройка, молитви, магични думи, заклинания, наричания

През XXI в. добиват популярност и постепенно се утвърждават като съвременен модел на обредност определени магически ритуални практики, насочени към пробуждане на женската сила. Пример за такъв ритуал е „Мандала танцът“. Заявената цел на тази съвременна женска обредна практика е да се символизира сливането и взаимодействието на индивида с природата, както и трансформирането на женската енергия. „Мандала танцът“ е пряко обвързан с лунните фази и е подчинен на емоционалната и практическата реализация на идеите за свръхестественото. Същността на този древен индийски ритуал представя една от най-характерните женски практики като процес на трансформиране и балансиране. Обредните действия са насочени към връщане на жената в нейния енергиен център чрез танца и чрез лечение на тялото и душата.

Цел на настоящия текст е да представи и анализира тази съвременна проява на магичното. В резултат

мат на извършените преки наблюдения на „Мандала танц“ на 20-21 април 2019 г. в гр. София ще направим опит да изясним неговите компоненти: времеви и пространствени параметри; особености на ритуала; участници в него; главно обредно лице; обредни предмети, свързани с прояви на женска сила; ритуални действия; различни символни мотиви; кръг от поверия и т.н. Чрез анализ на употребата на магически думи, заклинания и наричания, съпровождащи магическите действия, както и на спецификите в облеклото на обредното лице и участниците, се прави опит да се изяснят принципите, върху които е изградена разглежданата магическа ритуална практика.

Думата мандала в превод от санскрит (मण्डल) означава *същина* плюс *има* или *съдържа*. Превежда се също и като *кръг-обиколка* или *завършване* (гр.инг. *кръг, disk*)¹, тоест концентрична диаграма с духовно или ритуално значение в будизма и индуизма. Кръгът е видимият външен свят, а центърът – вътрешният свят на тялото и душата. Първоначално терминът се появява в Ригведа² с множество допълнителни значения, сред които: пространство, съвкупност, общество, и обозначава стремежа към сакралното – най-вече в ритуалите. Сложната геометрична структура изобразява външен кръг с вписан в него квадрат или поредица от преплитания се един в друг кръгове, чиято периферия обикновено се обозначава като лотос. Най-универсалната интерпретация на мандала е като модел на Вселената – като карта на космоса, изобразена като план чрез квадрат или кръг. Космологичната интерпретация на мандала предполага външният кръг да обозначава Вселената в

¹ **Мифы** народов мира. Энциклопедия. Т. 2, 100 – 101. Москва: Советская энциклопедия, 1988.

² Вж. <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D0%B0> (26 април 2019).

нейната цялостност и всеобхватност, нейните пространствени граници и моделиране на временна вселенска структура. Мандала е Цветето на живота, тъй като се счита, че в нейния център се намира божественият дух, а радиусите, излизащи от центъра, са еманации, които като слънчевите лъчи предават на целия свят неговата сила и топлина. Смята се също, че тъй като всяка мандала е път към изначалното, божественото и към разбирането на Вселената, а отделният човек има свой път, то всяка мандала носи отпечатъка на личността на своя създател.

Създателката на танца „Мандала“ – Мая Мандала³, пише в издадената през 2017 г. на английски език авторска книга наръчник „Mandala Dance“⁴, че е „учител на свещеното знание за женската природа“. През годините, посветени на изучаването на духовни и магически практики, тя организира разнообразни семинари за мъже и жени, като им помага: „да се свържат отново с истинската си природа и да интегрират отново всички условия и качества на живота в единно цяло“.

От 25 години Мая Мандала практикува различни духовни практики, лечение чрез терапия, работа с енергия и съзнание, работа по тялото, различни видове масаж; проучва различни танци (фламенко, танго, съвременен танц, африкански танц, контактна импровизация) и тантрическите постулати. Според биографията ѝ нейният личен опит се базира на суфизма и изхожда от най-древното направление в тибетския бу-

³ Мая Мандала е псевдоним на родената в Калининград, Русия, Мая Курицина, терапевт, педагог, художник по живопис и преподавател по арт терапии. Вж. <http://mayamandala.com/biography/> (26 април 2019).

⁴ **Mandala, M.** 2017. Mandala Dance, 144 pp. Moscow. http://mayamandala.com/2017/05/15/vpervye-kniga-o-praktike-tanets-mandala/maya_small/ (26 April 2019).

гизъм – Дзогчен⁵. Дзогчен, или още Атийога според школата Нингма на тибетския будизъм, а също и според добудистката традиция Бон, е естественото, изначално състояние на ума и тялото, заедно с ученията и медитативните практики, водещи до постигането на това състояние.

Преподаването на танца „Мандала“ се осъществява от 10 години – води началото си от 2009 г. През този период няколко хиляди жени са участвали в интерактивни обредни семинари за изцеление на душата и тялото. Жени от 79 населени места в Русия и много други европейски и азиатски страни посещават танцовите ритуални работилници по изготвяне на индивидуални мандали и практикуват ритуалния танц „Мандала“. Този танц представлява „дълбока духовна практика, която включва енергийна работа, улеснява трансформацията и съединяването на женското тяло с естествените природни ритми, което води до преоткриване на неговата плодотворна сила и ценност и до пробуждане на женската сила“⁶.

Участниците в ритуала задължително са от женски пол. След запознаване с въвеждащата част на теорията и практиката в сакралната геометрия на мандала, се вярва, че жените стават творци на собствената си реалност. Те с желание изпълняват „Мандала танц“, танцувайки с намеренията, молитвите и наричанията си наум, в мълчание. Предварително са заложили своите послания в индивидуално изготвените лични мандали, за да се синхронизират с „Вселенската енергия“. Именно това посвещаване изисква от жените

⁵ Дзогчен е най-висшият път към просветлението, естественото, изначално състояние на ума и тялото. Вж. <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B7%D0%BE%D0%B3%D1%87%D0%B5%D0%BD> (30 април 2019).

⁶ Вж. <http://mayamandaladance.com/> (26 април 2019).

да бъдат особено внимателни и възискателни към себе си като най-пряко свързани с даването на живот, с пораждащото начало. Осъзнавано в космичен план, това посвещаване има две страни – едната обхваща свързването с природното, физиологичното, с раждането във всички негови аспекти, а другата – стойността, значимостта на ритуала за семейството, рода и обществото като цяло.

„Мандала танц“ е енергийна практика – т.е. практика със собствен енергийно-мисловен код. Практикуващите формулират своите намерения в спокойно умствено състояние, във физически покой, и вярват, че дълбоката увереност в тяхното събъждане, както и безкористността на подбудите, ускорява материализирането във физическия свят. Едно от първите и най-важни условия в изпълнението на ритуала е той да е организиран съобразно фазите на луната: в първия ден от новолуние или от пълнолуние. Обредният танц и подготовката за него целят синхронизиране с естествения природен менструален цикъл и готовността на здравата, енергийно пълна и самовъзобновяваща се матка да породи живот, да даде ново начало. Вярва се, че само влязлата в синхрон със своя природен ритъм жена може да дава живот не само на децата си, но и да твори, да гради и да бъде част от колективното съзнание. Ритуалът е изграден върху утвърдени в колективното съзнание символи, композирани в нова за участниците обредна ситуация. Огънят, кръгът като сакрално пространство, видът и цветът на облеклото, поведението на тялото, мълчанието и концентрацията по време на ритуала са въввлечени в сферата на обредното и получават обреден смисъл.

Движенията по време на танца следват принципа на построяване на женското тяло чрез геометричните фигури осморки, кръгове и спирали. Всички движения са построени така, че да активизират женския център

– матката, – който се намира в нулева точка на женското тяло. Теорията за сакралната геометрия обяснява принципите на движение на женската енергия и преминаването ѝ през нулева точка в тялото – точката на сътворението.

Обредното лице, което по условие задължително е от женски пол, преминало инициация от създателката на „Мандала танца“, изяснява какво представлява „Цветето на живота“, защо това е геометрията на сътворението на всичко живо във Вселената и как този принцип стои в основата на практиката „Мандала танца“. Участниците биват въвеждани в терминологията и в практическата част след кратко обучително видео. Материалите относно този магически ритуал са недостъпни за чуждите на сакралното пространство хора и след започване на практиката се налага забрана за произволното ѝ прекъсване. Ритуалът пресъздава личната енергийна свързаност на всяка от участниците с космическия ред, с природните земни ритми като колективно действие (проява на колективното съзнание), с проекция в бъдещето. По време на танца и на танцуването пресъздаване на личните мандали се формират трайни позитивни молби-наричания в сегашно време. Целта е емоционалното безкористно желание да получи практическа реализация чрез прилагане на принципите на сакралната геометрия.

Подготовката за магическите действия започва в същия ден, след изгрев слънце, с физическо гладуване 2 часа преди началото. Най-общо погледнато, главното обредно лице и участниците в ритуала подхождат с настройката и вярването, че практикуването на „Мандала танц“ ще хармонизира енергийния поток в тялото; ще отключи първичната творческа енергия; ще помогне за живот в синхрон със себе си, със своите истински желания и потребности; ще разкрие красотата на автентичната и неподправена женственост,

женска сила, любов и красота; ще подпомогне свързването с интуицията; изричането на намислените желания в сакралното пространство на кръга ще осигури безпрепятственото им бързо реализиране, освобождаването от физически и духовни блокажи и страхове, с което светът не само за самата жена, но и за рода и семейството ѝ бива променен – става организиран, силен, правилен и хармоничен и се издига на по-високо равнище в социалната йерархия.

Мястото на обредното действие е предварително избрано и подготвено от водещата на практиката. То е ситуирано в града, но тихо, слънчево и спокойно – йога център „Гаятри“ в гр. София⁷. Главното обредно лице се нарича водеща и задължително трябва да е преминало инициация, да има право да преподава и да бъде с опит, пропорционален на спецификата на посвещаването. Изискванията са да бъде с безкористни цели, да е млада, раждала или във фертилна възраст жена, със спокоен характер, благ и равномерен глас, с достатъчно опит в духовните практики, избрала самостоятелно пътя на себеразвитието и самоусъвършенстването. В конкретния наблюдаван случай това е Марияна Германова⁸.

Времевите параметри са предварително обявени на кръга участници. Заявките се подават по електронен път и изискват споделяне на причините, поради които жената е избрала точно този ритуал, и кратко представяне. Ритуалните действия протичат на спокойно, затворено пространство, предварително осветено, където огънят като елемент задължително присъства. Участничките са облечени в дълги рокли

⁷ Вж. <https://gayatribg.com/> (30 април 2019).

⁸ Марияна Германова – ок. 37-годишна, живее в гр. Бургас, е специален педагог – логопед и слухово-речеви рехабилитатор, иницирана и сертифицирана от Мая Мандала да преподава „Мандала танц“.

или поли – по възможност в бял цвят. Белият цвят е семантично натоварен като символ на плодовитостта, чистотата, връзката с по-фините небесни енергии, с божественото начало и сътворението. Като компромисен вариант се предпочитат светлите дрехи, но в никакъв случай тъмни или черни. Черният цвят е свързан със смъртта, застоя, тъгата и нереализираността и автоматично влиза в конфликт с позитивно поставените задачи и цели на ритуала.

Влизането в сакралното кръгово пространство предполага, освен бързо събдяване на намеренията, повишаване на жизнената, сексуалната и енергийната сила, също и подобряване на материалното състояние на жените в него, на родовете и семействата им. Забранени са непосредствените снимки и/или видеоматериали, с цел съхраняване на сакралността на обряда и енергийната защитеност на участниците в него. Нареджайки се в кръг, жените сядат с лица една към друга и към главното обредно лице. Водещата е от едната страна на кръга, заедно с останалите жени. Хващат се за ръце – лявата длан подава, дясната поема дланта на седящата отляво или отдясно участничка. В центъра на кръга, така че да се виждат от всички, са наредени запалени свещи върху „Мандала“, както и лични предмети-символи на благополучието – елемент от женска дреха, аксесоар, накит. Обредните предмети организират абстрактни варианти на основната семантика. Например пространствената вертикална абстракция *„по посока на часовниковата стрелка“* и *„обратно на часовниковата стрелка“*. С медитативни практики, със затворени очи, в покой, с плавно и равномерно дишане се визуализират връзките със земята, небето, духовните наставници, предците, с висшите небесни създания с цел осигуряване на закрила и благословия. Подред, по посока на часовниковата стрелка, след отправените в мълчание благодарности към силите-съюзници, всяка

от жените оповестява гласно намеренията и подбужда ги си и вербализира целта на своето участие в практиката. Намеренията следва да са изречени в сегашно време, в първо лице единствено число и в позитивна форма. Единствено главното обредно лице има правото да прекъсне, дооформи или промени словата, но така, че смисълът да остане същият. След завършване на желанието и неговото вербализиране, останалите участнички и водещата на практиката произнасят на глас „да бъде“ с разперени встрани и вдигнати нагоре ръце, които след това поставят на земята пред себе си с длани една до друга и събрани пръсти, като по този начин „заключват“ желанието и ускоряват неговото осъществяване в най-кратък срок. След като всички са споделили своите намерения и са отправили молитвите си, се приема, че са пречистени и посветени в ритуала, вече са активни участници в обредните действия и посредници между небесния и земен свят.

Дългите поли или рокли свързват символно жените със земята и предците им, с небесните сили и с природните елементи, използвани за съюзнici в магичните действия. Вярва се, че облечените в тях жени сами инициират пробуждането на женската си сила, мъдрост, знание и благодат, за да носят благоденствие, здраве и просперитет на самите себе си, на семействата и родовете, на които принадлежат.

Очистването от външните енергийни влияния произтича именно от това защитено, сакрално пространство на кръга, което външна, чужда сила или лице не могат да пристъпят. Ритуалният „Мандала танц“, който настъпва след въвеждащите наричания и молитви, притежава следните характеристики: обединените участнички стават по-силни от магична гледна точка и пред тях стои отговорността да опазят целостта на получените знания и пробудени умения, да ги използват безкористно с лечебна цел, в името на

благоденствието на семейната и родова общност, към която принадлежат. Заедно с дългите бели или светли поли и рокли, откритите разпуснати коси на участниците са залог за плодородие, просперитет и възстановяване на женската магическа сила.

Практиките край запалените свещи, край огъня, открояват ясно неговия магичен смисъл и помагат скритата му същност да се разкрие пред новопосвещаващите се. Основното действие – „Мандала танцът“ в кръга – се реализира от жените, участнички в него. Танцува се в стоеж, с плавни вертикални движения на цялото тяло, които изрисуват осморки – символ на безкрайността. Осморките, които телата извиват, се движат спираловидно отдолу-нагоре, тоест започва се с вземане на енергия от земята, издига се до небето с ръцете и отново приетата от небето енергия се връща обратно към земята. Следват същите движения, но по т.нар. *мъжки принцип* – започва се от небето, от небесните сили, движенията са отгясно-наляво. Мъжката енергия – дясната страна – се нарича Пингал, а женската енергия – лявата страна – Ида. Така се счита, че жената слива магичните сили на своите предци с тези на небесните наставници, закрилници и велики сили. По време на танца жените пазят пълно мълчание, право да говори и да дава указания има единствено главното обредно лице. Забранено е прекъсването на ритуала от участниците до самото му завършване. Ритуалните действия се повтарят до преминаването през всички фини енергийни нива, като женското тяло се възприема за посредник и олицетворение на човешкото начало между земния и небесния свят. Практиката е изцяло динамична и завършва със сядане отново в кръг, със съединени ръце. Обредните действия приключват с обща настройка на равномерно, плавно и синхронно дишане в седнало положение, с произнасяне на благодарност една към друга от участничките и към всички природни сили, чието съдействие е било поискано.

Плавното завръщане от космическия и магичния свят към материалния, земния, балансира пробудената женска сила в името на колективното благо. Излиза се от сакралното кръгово пространство бавно, с отпращане на благодарствени слова или мисли от всички участници. Практиката завършва, огънят се загасва, кръгът се затваря и всяко от лицата се връща към земните си задължения в своята роля на пазител на здравето, благоденствието и просперитета на своя и общия колектив.

Без да се претендира за изчерпателност, може да се обобщи, че даденият пример за съвременен магически ритуал постепенно навлиза сред нас и се утвърждава като един характерен женски обреден модел. „Мандала танцът“ трансформира, насочва и поставя определени задачи и отговорности пред жената в ролите ѝ на майка, съпруга и пазителка на семейното и колективно благо. Приема се, че той има реални изцелителни функции, документиран в лични разкази и медицински изследвания на участниците: активира кръвоносните и лимфните системи, обновява и подмладява тялото, възстановява енергийния и хормонален баланс и пробужда женската сила и здраве. А от това произтича и пълноправният, пълноценен и щастлив живот на жената в семейството, рода и обществото.

В заключение може да се каже, че днес, освен с възпроизвеждането на традиционни обредни практики, свързани с женското начало, се срещаме и с редица външни на традицията, но присъщи на съвременния ни глобализиран свят явления. Настоящият текст представя тъкмо едно от тях.

Библиография

Мифы народов мира. Энциклопедия. Т. 2, 100 – 101. Москва: Советская энциклопедия, 1988.

Мандала, М. Биография (електронна версия): <http://mayamandala.com/biography/> (26 април 2019).

Мандала танц. Официален сайт: <http://mayamandala-dance.com/> (26 април 2019).

Център „Гаятри“. Официален сайт: <https://gayatribg.com/> (30 април 2019).

Mandala, M. 2017. Mandala Dance, 144 pp. Moscow. http://mayamandala.com/2017/05/15/vpervye-kniga-o-praktike-tanets-mandala/maya_small/ (26 April 2019).